

S P R A W O Z D A N I E
KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DO ROZPATRZENIA PROJEKTÓW
USTAW DOTYCZĄCYCH POWSZECHNEGO DOSTĘPU DO ARCHIWÓW
I DOKUMENTACJI BYŁYCH ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

o przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekcie ustawy o utworzeniu Archiwum Obywatelskiego oraz o powszechnym udostępnianiu dokumentacji wytworzonej w latach 1944-1990 przez organy bezpieczeństwa państwa /druk nr 31/ oraz rządowym projekcie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej /druk nr 252/.

Sejm na 15 posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 1998 r. - zgodnie z art. 36 ust. 2 Regulaminu Sejmu - skierował powyższe projekty ustaw do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących powszechnego dostępu do archiwów i dokumentacji byłych organów bezpieczeństwa państwa w celu rozpatrzenia.

Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących powszechnego dostępu do archiwów i dokumentacji byłych organów bezpieczeństwa państwa po rozpatrzeniu tych projektów ustaw na posiedzeniach w dniach 23 kwietnia, 7 maja, 2, 10, 18, 24, 25 czerwca, 2, 15, 22 i 23 lipca 1998 r.

w n o s i :

W y s o k i S e j m uchwalił raczy załączony projekt ustawy.

Komisja - zgodnie z art. 40 ust. 3 Regulaminu Sejmu - przedstawia, na żądanie wnioskodawców, następujące wnioski mniejszości:

1) art. 1 nadać brzmienie:

„Art. 1. 1. Niniejsza ustawa reguluje kwestie ewidencjonowania, udostępniania, zarządzania i korzystania z dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych od dnia 17 września 1939 r. do dnia 10 maja 1990 r., a także organów bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w celu:

- 1) umożliwienia indywidualnym osobom dostępu do informacji na swój temat, przechowywanych przez organy bezpieczeństwa państwa tak, aby mogły one poznać wpływ organów bezpieczeństwa państwa na swój osobisty los,
- 2) ochrony indywidualnych osób przed ograniczeniem ich praw osobistych poprzez wykorzystywanie informacji przechowywanych na ich temat przez służby specjalne państwa,

- 3) zapewnienia pomocy i wsparcia w wyjaśnianiu działalności służby bezpieczeństwa państwa pod względem historycznym, politycznym i prawnym,
 - 4) udostępniania instytucjom oraz organom publicznym i niepublicznym niezbędnych informacji w celach wymienionych w preambule.
2. Niniejsza ustawa dotyczy w szczególności dokumentów organów wymienionych w ust. 1 dotyczących:
- 1) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1989 r.:
 - a) zbrodni nazistowskich,
 - b) zbrodni komunistycznych,
 - c) innych przestępstw stanowiących zbrodnie wojenne lub zbrodnie przeciwko ludzkości,
 - 2) innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 1991 r. Nr 34, poz. 149, z 1993 r. Nr 36, poz. 159, z 1995 r. Nr 28, poz. 143).
3. Ustawa reguluje funkcję śledczą w zakresie przestępstw określonych w ust. 1 pkt 1.”;

U w a g a:

- wniosek nr 1 należy głosować łącznie z wnioskami nr 36 i 38,
- w razie przyjęcia tego wniosku bezprzedmiotowy staje się wniosek 2.

2) w art. 1 pkt 3 nadać brzmienie:

„3) ochronę danych osobowych osób pokrzywdzonych; dokumentację zawierającą dane lub informacje, których ujawnienie może spowodować naruszenie prawnie chronionych interesów państwa lub obywateli, udostępnia się wyłącznie po spowodowaniu nieczytelności takich danych lub informacji.”;

3) w art. 2 wyrazy „do 31 grudnia 1989 r.” zastąpić wyrazami „do dnia 10 maja 1990 r.”;

4) w art. 5 w ust. 1 pkt 5 nadać brzmienie:

„5) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w kształcie ustawowym sprzed nowelizacji z 1990 r.”;

5) w art. 6 w ust. 1 w zdaniu drugim wyrazy „została następnie” zastąpić wyrazem „była”;

6) w art. 6:

a) ust. 2 nadać brzmienie:

„2. W razie śmierci pokrzywdzonego oraz w przypadku, gdy ze względu na stan zdrowia lub inne nie dające się usunąć przeszkody nie jest on w stanie korzystać z uprawnień przysługujących mu z mocy ustawy, uprawnienia te może wykonywać osoba mu najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, chyba, że z okoliczności sprawy wynika, że byłoby to sprzeczne z wolą pokrzywdzonego”;

b) ust. 2 nadać brzmienie:

„2. Prawo dostępu do dokumentacji dotyczącej osoby zmarłej mają: małżonek oraz jego wstępni i pełnoletni zstępni w linii prostej, mający pełną zdolność do czynności prawnej.”;

U w a g a: w razie przyjęcia lit. a) bezprzedmiotowe jest głosowanie lit. b).

7) w art. 9:

a) ust. 2 nadać brzmienie:

„2. Prezes Instytutu Pamięci w sprawowaniu swojego urzędu jest niezależny od organów administracji państwowej i w swoim postępowaniu kieruje się zasadą bezstronności.”;

b) ust. 2 nadać brzmienie:

„2. Prezes Instytutu Pamięci w sprawowaniu swego urzędu jest niezależny od organów administracji państwowej i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie.”;

U w a g a: w razie przyjęcia lit. a) bezprzedmiotowe jest głosowanie lit. b).

8) w art. 9 skreślić ust. 3;

9) w art. 10 ust. 1 nadać brzmienie:

„1. Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej powołuje Sejm większością 3/5 głosów (przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów) na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci.”;

U w a g a: w razie przyjęcia tego wniosku bezprzedmiotowy jest wniosek nr 10.

10) w art. 10 ust. 1 nadać brzmienie:

„1. Prezesa Instytutu Pamięci powołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezydium Sejmu.”;

11) w art. 10 w ust. 2 liczbę „7” zastąpić liczbą „5”;

12) w art. 10 skreślić ust. 3;

13) w art. 11 w ust. 1:

a) po wyrazach „bezpieczeństwa państwa” dodać wyrazy „w rozumieniu art. 5”;

U w a g a: w razie przyjęcia lit. a) bezprzedmiotowa jest lit. b).

b) w art. 11 w ust. 1 wyrazy „pełniła służbę lub była” zastąpić wyrazami „pełniła lub pełni służbę lub była bądź jest”;

c) po wyrazach „bezpieczeństwa państwa” dodać wyrazy „w stosunku do której, po dokonaniu sprawdzenia w archiwach organów bezpieczeństwa państwa

stwierdzono istnienie przesłanek wskazujących, że była pracownikiem lub tajnym współpracownikiem tych organów”;

14) w art. 11 po ust. 3 dodać nowy ust. w brzmieniu:

„.... Stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci nie można łączyć z mandatem posła lub senatora.”;

15) w art. 11 po ust. 4 dodać nowy ust. w brzmieniu:

„.... Kolegium Instytutu Pamięci na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci może wyrazić zgodę na zatrudnienie osób, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1. Powyższe zastrzeżenie nie dotyczy prokuratorów Głównej Komisji i oddziałowych komisji.”;

16) w art. 13:

a) skreślić pkt 2,

b) dodać nowy pkt w brzmieniu:

„....) sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu.”;

17) skreślić art. 16;

18) w art. 15 ust. 1 nadać brzmienie:

„1. W Instytucie Pamięci tworzy się Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej. W skład Kolegium wchodzi: 5 członków powołanych przez Sejm, 2 członków powoływanych przez Senat, 2 członków powoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Kadencja Kolegium trwa 7 lat.”;

U w a g a: w razie przyjęcia tego wniosku należy w art. 15 skreślić ust. 2.

19) w art. 17 w ust. 1 wyrazy „tworzy się” zastępuje się wyrazami „mogą być utworzone”;

20) art. 20 nadać brzmienie:

„Art. 20. 1. Prezes, członkowie kolegium i pracownicy Instytutu Pamięci są obowiązani zachować w tajemnicy informacje, które uzyskali w związku z pełnieniem funkcji lub pracy w Instytucie Pamięci, jeżeli ich ujawnienie mogłoby naruszyć prawa lub interesy osób pokrzywdzonych lub osób im najbliższych, o których mowa w art. 6 ust. 2. Nie dotyczy to faktów powszechnie znanych.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, trwa również po ustaleniu zatrudnienia lub zaprzestania pełnienia funkcji.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie uchylają przepisom o ochronie tajemnic zawartych w odrębnych ustawach.”;

U w a g a: wniosek ten należy głosować łącznie z wnioskiem nr 21.

21) skreślić art. 21;

22) art. 22 nadać brzmienie:

„Art. 22. 1. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej ustala wykazy rodzajów wiadomości stanowiących tajemnicę państwową oraz wykaz wiadomości stanowiących tajemnicę państwową o szczególnie ważnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa.

2. Wykazy, o których mowa w ust. 1, wymagają uzgodnienia z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefem Urzędu Ochrony Państwa. Wykazy zawierające wiadomości z zakresu obronności państwa wymagają uzgodnienia także z Ministrem Obrony Narodowej, a wykazy zawierające wiadomości dotyczące stosunków z zagranicą - także z Ministrem Spraw Zagranicznych.
3. Prezes Instytutu Pamięci może zezwolić prokuratorom i pracownikom Instytutu Pamięci na udzielenie wiadomości, stanowiącej tajemnicę państwową lub służbową oraz na udostępnienie przez nich dokumentów lub materiałów, objętych tajemnicą państwową, określonej osobie lub instytucji.
4. Na decyzję odmowną Prezesa Instytutu Pamięci przysługuje skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego.”;

23) art. 25 nadać brzmienie:

„Art. 25. 1. W terminie 30 dni od dnia utworzenia Instytutu Pamięci, przekazaniu do archiwum Instytutu Pamięci, podlegają wszystkie dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, wytworzone oraz zgromadzone przez organy bezpieczeństwa, organy więziennictwa, sądy i prokuratury Polski Ludowej oraz organy bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej a także Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Obowiązek ten dotyczy:

- 1) Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, a także akt funkcjonariuszy, wytworzonych oraz zgromadzonych w okresie do dnia 6 czerwca 1990 r.,
- 2) Ministra Obrony Narodowej, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wojskowych organów bezpieczeństwa, a także akta funkcjonariuszy tych służb, wytworzonych oraz gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r.,
- 3) Ministra Sprawiedliwości, co do dokumentów, zbiorów danych i kartotek dotyczących osób represjonowanych z motywów politycznych, osadzonych w jednostkach penitencjarnych oraz obozach odosobnienia, a wytworzonych i zgromadzonych przez organy więziennictwa do dnia 31 grudnia 1956 r., a także dokumentów, zbiorów danych i kartotek wytworzonych oraz zgromadzonych przez wydział ochrony Centralnego Zarządu Zakładów Karnych i podległe mu jednostki w okresie do 31 grudnia 1989 r.,
- 4) prezesów sądów, co do akt spraw, w których wydane przed dniem 31 grudnia 1989 r. orzeczenia zostały następnie uchylone na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego,

- 5) szefów prokuratur, co do akt spraw, w tym akt podręcznych spraw, o których mowa w pkt 4.
2. Dyrektorzy: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych:
- 1) przekażą do archiwum Instytutu Pamięci wskazane przez Prezosa Instytutu Pamięci kopie dokumentów Polskiej Partii Robotniczej oraz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej dotyczących organów bezpieczeństwa państwa, akt sądów, prokuratur, organów więziennictwa, a także akt organów bezpieczeństwa państw okupacyjnych, które są mu potrzebne do wykonywania jego zadań. Kopie te będą stanowić część składową zbioru dokumentów Instytutu Pamięci,
 - 2) wypożyczą dla celów postępowania karnego w sprawach prowadzonych przez Instytut Pamięci akta przechowywane w swoim zasobie.
3. Prezes Instytutu Pamięci może, w każdym czasie, zażądać od organów wymienionych w ust. 1, dokumentów nie przekazanych mu w terminie określonym w ust. 1.
4. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szef Urzędu Ochrony Państwa oraz Minister Obrony Narodowej mogą wykonać dla siebie duplikaty części akt funkcjonariuszy pozostających w służbie, które powstały w okresach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 i 2.”;

24) art. 26 nadać brzmienie:

„Art. 26. Przewodniczący Sądu Lustracyjnego w Warszawie przekazuje do Archiwum Instytutu Pamięci dokumenty wytworzone w toku postępowania określonego w ustawie z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz.U. Nr 70, poz. 443), z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie. Materiały wypożyczone do celów postępowania lustracyjnego przekazuje się do Archiwum Instytutu Pamięci w formie kopii a oryginały zwraca się posiadaczowi.”;

25) w art. 27:

- a) skreślić ust. 2,
- b) skreślić ust. 4;

26) w art. 28 skreślić ust. 1;

U w a g a: w razie przyjęcia tego wniosku należy w dotychczasowym ust. 2 wyrazy „o których mowa w ust. 1” zastąpić wyrazami „zawierających informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci”.

27) art. 29 nadać brzmienie:

„Art. 29. 1. W zakresie działalności archiwalnej Instytut Pamięci ewidencjonuje, przechowuje, opracowuje, zabezpiecza i udostępnia dokumenty zgromadzone zgodnie z brzmieniem art. 1 pkt 1 ustawy.

2. Materiały archiwalne zgromadzone przez Instytut Pamięci wchodzi do państwowego zasobu archiwalnego. Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (Archiwum Instytutu Pamięci) jest archiwum z powierzonym zasobem w rozumieniu ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. Nr 38, poz. 173, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 141, poz. 943).”;

28) art. 30 nadać brzmienie:

„Art. 30. 1. Osobie pokrzywdzonej przez działalność organów bezpieczeństwa państwa należy, na jej wniosek, udzielić informacji o posiadanych i dostępnych dokumentach, dotyczących jej osoby.

2. Pokrzywdzonym jest osoba, o której organy bezpieczeństwa państwa zbierały informacje na podstawie celowo gromadzonych danych, w tym w sposób tajny. Pokrzywdzonym nie jest jednak osoba, która została następnie funkcjonariuszem, pracownikiem lub współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa.

3. W razie śmierci pokrzywdzonego oraz w przypadku gdy ze względu na stan zdrowia lub inne nie dające się usunąć przeszkody nie jest ona w stanie sama wystąpić z wnioskiem o udzielenie informacji, o których mowa w ust. 1, z wnioskiem takim może wystąpić jej małżonek, krewny w linii prostej, brat lub siostra, a także przedstawiciel ustawowy i pełnomocnik, chyba że z okoliczności wynika, iż byłoby to sprzeczne z wolą pokrzywdzonego.

4. Informacji, o których mowa w ust. 1, należy udzielić również na wniosek osoby, która była funkcjonariuszem, pracownikiem lub współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się również do osób nie posiadających obywatelstwa żadnego państwa. Do obywateli państw obcych przepisy te stosuje się na zasadach wzajemności.”;

29) art. 33 nadać brzmienie:

„Art. 33. 1. Na żądanie pokrzywdzonego włącza się do zbioru dotyczących go dokumentów przedłożone przez niego dokumenty lub ich kopie, a także pisemne oświadczenia zawierające uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia lub wyjaśnienia dotyczących go informacji.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 35.

3. Dokumenty, ich kopie oraz oświadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, dołącza się do zbioru dokumentów z odpowiednim oznaczeniem, pozwalającym na ich łatwe odróżnienie od dokumentów zgromadzonych wcześniej przez Instytut Pamięci.”;

30) skreślić art. 35;

31) art. 35 nadać brzmienie:

- „Art. 35. 1. Funkcjonariusza, pracownika lub współpracownika organów bezpieczeństwa państwa, po uprzednim złożeniu przez niego oświadczenia Instytutowi Pamięci o fakcie jego służby, pracy lub współpracy z tymi organami, informuje się, na jego wniosek, o dokumentach go dotyczących znajdujących się w zasobach archiwalnych Instytutu Pamięci.
2. Funkcjonariuszom oraz pracownikom organów bezpieczeństwa państwa wydaje się, na ich wniosek, kopię świadectwa służby albo świadectwa pracy oraz kopię opinii o służbie albo opinii o pracy, znajdujących się w zbiorze dotyczących ich dokumentów.”;

32) w art. 37 ust. 2 i 3 nadać brzmienie:

- „2. Pokrzywdzony może wyrazić zgodę na udostępnienie danych, o których mowa w ust. 1, określonym osobom lub instytucjom.
3. Dane, o których mowa w ust. 1, mogą być przedmiotem prac badawczych, jeżeli:
- 1) dotyczą działalności publicznej bądź publicznego wystąpienia lub są danymi osobowymi, których podanie w związku z ubieganiem się o funkcję publiczną lub pełnieniem takiej funkcji wymaga ustawa,
 - 2) badania można prowadzić po anonimizacji kopii dokumentów.”;

U w a g a: w razie przyjęcia tego wniosku należy skreślić ust. 4 w art. 37.

33) art. 42 nadać brzmienie:

- „Art. 42. Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci, w razie powzięcia wiadomości, że znajdujące się w dokumentach Instytutu Pamięci dane osobowe są nieprawdziwe, sporządza w tej sprawie notatkę służbową, którą dołącza do zbioru dokumentów dotyczących danej osoby wraz z dokumentami dotyczącymi tej sprawy, jeśli takie dokumenty uzyskał.”;

34) po art. 42 dodać nowy art. w brzmieniu:

- „Art. 42a. 1. Pracownikom, współpracownikom oraz beneficjentom organów bezpieczeństwa państwa należy - na ich wniosek - udzielić informacji o danych zawartych w dokumentach dotyczących ich osoby.
2. Informacja może poza tym zawierać opis rodzaju i zakresu ich działalności, kręgu osób, o których przekazywano informacje oraz częstotliwość składania sprawozdań.
3. Pracownikowi, współpracownikowi oraz beneficjentowi organów bezpieczeństwa należy zapewnić wgląd w dokumenty sporządzone o jego osobie. Przepisów art. 32, 34-36 nie stosuje się.
4. Pracownikowi lub współpracownikowi można - na jego wniosek - udzielić informacji ze sporządzonych przez niego sprawozdań oraz zapewnić w nie wgląd, jeżeli potrafi on dowieść interesu o

charakterze prawnym. Powyższe nie znajduje zastosowania, jeżeli w utrzymaniu tajemnicy przeważają uzasadnione interesy poszkodowanych lub osób trzecich.

5. Pracownikowi, współpracownikowi oraz beneficjentowi można - na jego wniosek - wydać duplikaty dokumentów dotyczących jego osoby. W duplikatach tych należy zanonimizować informacje osobowe o poszkodowanych lub osobach trzecich.”;

35) art. 43 nadać brzmienie:

„Art. 43. Do postępowania w sprawach uregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.”;

36) po art. 43 dodać nowy art. w brzmieniu:

„Art. 43a. 1. Prezes Instytutu Pamięci sporządza zawiadomienia dla instytucji oraz organów publicznych i niepublicznych, umożliwia im wgląd w dokumenty oraz wydaje im dokumenty, gdy jest to niezbędne ze względu na interes prawny.

2. Jeżeli prośba o informację ma zostać uwzględniona w pierwszej kolejności, należy umotywić jej szczególną pilność. Za pilne można uznać informacje:

- 1) potrzebne w celu rehabilitacji, zadośćuczynienia, obrony przed zagrożeniem praw osobistych lub oczyszczenia z zarzutu współpracy ze służą bezpieczeństwa państwa,
- 2) w kwestii wyjaśnienia, udostępnienia i zabezpieczenia majątku byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,
- 3) pomocne w weryfikacji osób w przypadkach przewidzianych w art. 44a.

3. Za pilne można również uznać informacje związane ze ściganiem karnym, w celu ścigania przestępstw, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1.

4. Należy wydać dokumenty w formie kopii jeżeli instytucja lub organ składający prośbę w sposób uzasadniony wyjaśni, że informacja oraz wgląd są niewystarczające, czy też wgląd łączyłby się z nieuzasadnionym nakładem. Jeżeli dokumenty zawierają oprócz informacji o osobach, których dotyczy prośba formalna, informacje o innych poszkodowanych lub osobach trzecich, zastosowanie znajdują odpowiednio przepisy art. 31 ust. 3.”;

U w a g a: wniosek ten należy głosować łącznie z wnioskiem nr 1 i nr 38.

37) skreślić art. 44;

38) po art. 44 dodać nowy art. w brzmieniu:

„Art. 44a. Dokumenty nie zawierające informacji o poszkodowanych lub osobach trzecich mogą być w koniecznym zakresie wykorzystywane przez instytucje oraz organy publiczne w następujących celach:

- 1) rehabilitacji poszkodowanych, zaginionych, zmarłych oraz zadośćuczynienia,
- 2) świadczeń przewidzianych w przepisach dotyczących pomocy dla więźniów,
- 3) obrony praw osobistych,
- 4) wyjaśnienia, czy o następujących osobach publicznych w archiwach organów bezpieczeństwa są informacje o tym, że były pracownikami, tajnymi współpracownikami lub beneficjentami organów bezpieczeństwa państwa:
 - a) członkowie Rządu RP w rozumieniu ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe,
 - b) parlamentarzyści i członkowie samorządowych organów przedstawicielskich,
 - c) mianowani urzędnicy państwowi,
 - d) sędziowie, prokuratorzy, adwokaci i notariusze,
 - e) członkowie zarządów i rad nadzorczych 1-osobowych spółek Skarbu Państwa lub spółek z większościovym udziałem Skarbu Państwa,
 - f) osoby weryfikowane ze względów bezpieczeństwa:
 - którym w interesie publicznym powierzono wiedzę o faktach, przedmiotach lub informacjach podlegających utajnieniu, osoby, które mają uzyskać dostęp do nich albo mogą go sobie zapewnić, lub
 - które są bądź mają być zatrudnione w newralgicznych punktach instytucji lub organów ważnych dla życia lub obronności kraju,
 ustalenia o tych osobach mogą dotyczyć również działalności na rzecz obcego wywiadu,
- 5) wyjaśnienia - za ich zgodą - czy o następujących osobach istnieją w archiwach organów bezpieczeństwa informacje o tym, że były pracownikami, tajnymi współpracownikami lub beneficjentami organów bezpieczeństwa państwa:
 - a) członkowie zarządów partii politycznych do poziomu organizacji okręgowych,
 - b) osoby sprawujące funkcje kierownicze w stowarzyszeniach do poziomu organizacji okręgowych,
 - c) osoby, które:
 - w wyżej wymienionych wypadkach lub
 - w przypadkach wymienionych w pkt 4 lit. a)-f) ubiegają się o urząd, funkcję, zezwolenie lub zatrudnienie.”;

40) w art. 45 skreślić ust. 6;

U w a g a: w razie przyjęcia tego wniosku należy skreślić również ust. 7 i 8.

41) w art. 54 pkt 1 nadać brzmienie:

„1) umożliwia prowadzenie prac badawczych, publicystycznych oraz prowadzi na potrzeby Instytutu Pamięci badania nad zbrodniami i zdarzeniami, o których mowa w art. 1, z uwzględnieniem warunków określonych w niniejszej ustawie.”;

42) po art. 54 dodać nowy art. w brzmieniu:

„Art.54a 1. Do badań mających na celu historyczne opracowanie działalności organów bezpieczeństwa państwa oraz dla celów kształcenia politycznego, Prezes Instytutu Pamięci udostępnia następujące dokumenty:

- 1) dokumenty nie zawierające danych osobowych,
- 2) duplikaty dokumentów, w których dane osobowe zostały zanonimizowane,
- 3) dokumenty zawierające informacje personalne:
 - o osobach publicznych historii współczesnej, pełniących funkcje polityczne lub sprawujących urzędy w związku z ich działalnością, o ile nie są poszkodowanymi lub osobami trzecimi,
 - o współpracownikach organów bezpieczeństwa państwa, o ile nie była to działalność na rzecz organów bezpieczeństwa państwa przed ukończeniem 18 roku życia, lub
 - o beneficjentach organów bezpieczeństwa państwa,
 o ile przez wykorzystanie tych dokumentów nie nastąpi naruszenie nadrzędnych, podlegających ochronie interesów wymienionych osób,
- 4) dokumenty zawierające inne informacje osobowe, jeżeli zostaną przedłożone pisemne oświadczenia zgody osób zainteresowanych, w których to oświadczeniach wymienione zostanie przedsięwzięcie i osoby je realizujące.

2. Dokumenty, które w myśl przepisów art. 39 są szczególnie chronione, mogą być wykorzystywane wyłącznie za zgodą odpowiednio: Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Obrony Narodowej i Szefa Urzędu Ochrony Państwa.

3. Informacje o danych osobowych mogą być publikowane tylko wówczas, jeżeli:

- 1) udzieliły na to zgody osoby, o których te informacje mają być opublikowane lub
- 2) są to informacje dotyczące:
 - a) osób publicznych historii współczesnej, pełniących funkcje polityczne lub sprawujących urzędy w związku z ich

działalnością, o ile nie są osobami poszkodowanymi lub trzecimi,

- b) współpracowników organów bezpieczeństwa państwa lub
- c) beneficjentów organów bezpieczeństwa państwa, o ile przez opublikowanie tych informacji nie nastąpi naruszenie nadrzędnych, podlegających ochronie interesów wymienionych osób.”;

43) skreślić rozdział VII;

44) w art. 68 wyrazy „dokonuje wyboru” zastąpić wyrazami „przeprowadza wybory”;

45) w art. 69 w ust. 1 po wyrazach „komisji okręgowych” dodać wyrazy „w zakresie, o którym mowa w art. 1 pkt 1”.

Warszawa, dnia 23 lipca 1998 r.

Sprawozdawca

Przewodniczący Komisji

/ - / Stefan Niesiołowski

/ - / Marek Biernacki

Projekt

U S T A W A

z dnia 1998 r.

**o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni
Przeciwko Narodowi Polskiemu**

Mając na względzie:

- zachowanie pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu,
- patriotyczne tradycje zmagania Narodu Polskiego z okupantami, nazizmem i komunizmem,
- czyny obywateli dokonywane na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i w obronie wolności oraz godności ludzkiej,
- obowiązek ścigania zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i zbrodni wojennych,
- a także powinność zadośćuczynienia przez nasze państwo wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka,

jako wyraz naszego przekonania, że żadne bezprawne działania państwa przeciwko obywatelom nie mogą być chronione tajemnicą ani objęte zapomnieniem - stanowi się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa reguluje:

- 1) ewidencjonowanie, gromadzenie, udostępnianie, zarządzanie i korzystanie z dokumentów organów bezpieczeństwa państwa wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1989 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich dotyczących:
 - a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1989 r.:
 - zbrodni nazistowskich,
 - zbrodni komunistycznych,

- innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne,
 - b) innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149, z 1993 r. Nr 36, poz. 159 i z 1995 r. Nr 28, poz. 143),
 - c) działalności organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5,
- 2) funkcję śledczą w zakresie przestępstw określonych w pkt 1 lit. a,
 - 3) ochronę danych osobowych osób pokrzywdzonych,
 - 4) prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej.

Art. 2.

Zbrodniami komunistycznymi, w rozumieniu ustawy, są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od 17 września 1939 r. do 31 grudnia 1989 r. w związku ze stosowaniem represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia.

Art. 3.

Zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z dnia 9 grudnia 1948 r. (Dz.U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9), a także czyny zabronione pod groźbą kary przez polską ustawę karną popełnione w czasie jej obowiązywania, stanowiące inne poważne prześladowanie z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeśli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane.

Art. 4.

1. Bieg terminu przedawnienia zbrodni komunistycznych w rozumieniu art. 2 ustawy, nie będących zbrodniami wojennymi lub zbrodniami przeciwko ludzkości, rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 1990 r. Przepisu art. 4 § 1 Kodeksu karnego nie stosuje się.
2. Zbrodnie wymienione w art. 1 pkt 1 lit. a popełnione na innych osobach niż obywatele polscy są przedmiotem działalności organów powołanych przez ustawę, jeżeli zostały popełnione na terytorium Państwa Polskiego.
3. W stosunku do sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni określonych w art. 2 ustawy, nie stosuje się wydanych przed dniem 7 grudnia 1989 r., przepisów ustaw i dekretów, które przewidują amnestię lub abolicję.

Art. 5.

1. Organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy są:

- 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego,
 - 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego,
 - 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego,
 - 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3,
 - 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w województwach, powiatach i równorzędnych Komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych Urzędach Spraw Wewnętrznych,
 - 6) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza,
 - 7) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki,
 - 8) Informacja Wojska Polskiego, Zarząd Informacji Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego, Kierownictwo Informacji Wojska Polskiego, Główny Zarząd Informacji Wojska Polskiego oraz jednostki podległe tym organom,
 - 9) Wojskowa Służba Wewnętrzna,
 - 10) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego,
 - 11) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.
2. Organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy są także jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.
3. Do organów bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy należą także organy i instytucje cywilne i wojskowe państw obcych o zadaniach podobnych do zadań organów, o których mowa w ust. 1.

Art. 6.

1. Pokrzywdzonym, w rozumieniu ustawy, jest osoba, o której organy bezpieczeństwa państwa, zbierały informacje na podstawie celowo gromadzonych danych, w tym w sposób tajny. Pokrzywdzonym nie jest osoba, która została następnie funkcjonariuszem, pracownikiem lub współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa.
2. W razie śmierci pokrzywdzonego lub gdy ze względu na stan zdrowia nie jest on w stanie korzystać z przysługujących mu uprawnień wynikających z ustawy, uprawnienia te przysługują osobie mu najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego. Przepisu tego nie stosuje się w razie istnienia dowodu, że byłoby to sprzeczne z wolą pokrzywdzonego.

Art. 7.

Dokumentem w rozumieniu ustawy jest każdy przedmiot lub zapis na komputerowym nośniku informacji, o którym mowa w art. 115 § 14 Kodeksu karnego.

Rozdział II

**Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko
Narodowi Polskiemu i jego organy**

Art. 8.

1. W celu realizacji zadań określonych w art. 1 tworzy się Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu zwany dalej „Instytutem Pamięci”.
2. Instytut Pamięci jest finansowany z budżetu państwa, w którym stanowi odrębną część.
3. Organizację Instytutu Pamięci określa statut, który przyjmuje Kolegium Instytutu na wniosek Prezesa.

Art. 9.

1. Instytutem Pamięci kieruje Prezes Instytutu Pamięci.
2. Prezes Instytutu Pamięci w swojej działalności jest niezawisły i niezależny od innych organów państwowych, podlega tylko Konstytucji oraz ustawom.
3. Prezes Instytutu Pamięci może powołać nie więcej niż trzech swoich zastępców.

Art. 10.

1. Prezesa Instytutu Pamięci powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci.
2. Kadencja Prezesa Instytutu Pamięci trwa 7 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji pełni on obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezesa Instytutu Pamięci.
3. W okresie 3 miesięcy przed upływem kadencji Prezesa Instytutu Pamięci przewodniczący Kolegium Instytutu Pamięci ogłasza publiczny konkurs na to stanowisko według zasad i w trybie określonych przez Kolegium Instytutu Pamięci. W wypadku innej przyczyny opróżnienia stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci, termin zgłaszania się kandydatów do konkursu na to stanowisko wynosi 30 dni. Przesłuchania kandydatów na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci mają charakter publiczny.
4. Ta sama osoba nie może być Prezesem Instytutu Pamięci więcej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 11.

1. Na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci nie może być powołana osoba, która pełniła służbę lub była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, ani też prokurator lub sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia uchylonego następnie na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.
2. Prezes Instytutu Pamięci nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.
3. Prezes Instytutu Pamięci nie może wykonywać innych zajęć zawodowych, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej.
4. Warunki, o których mowa w ust. 1 i 2, powinni spełniać prokuratorzy oraz pracownicy Instytutu Pamięci, a także członkowie Kolegium Instytutu Pamięci.

Art. 12.

Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Prezes Instytutu Pamięci składa przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej następujące ślubowanie:

Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej służyć wiernie Narodowi Polskiemu, stać na straży prawa i strzec praworządności, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 13.

Kolegium Instytutu Pamięci wnioskuje o odwołanie Prezesa Instytutu Pamięci, większością głosów, jeśli:

- 1) zrzekł się stanowiska,
- 2) z powodu choroby, ułomności lub upadku sił, stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków Prezesa Instytutu Pamięci,
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo.

Art. 14.

Prezes Instytutu Pamięci nie może być, bez uprzedniej zgody Sejmu, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Prezes Instytutu Pamięci nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie zawiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 15.

1. W Instytucie Pamięci tworzy się Kolegium Instytutu Pamięci, którego członków wybiera Sejm na trwającą 9 lat kadencję spośród obywateli polskich wyróżniających się wysokimi walorami moralnymi oraz wiedzą przydatną w pracach Instytutu Pamięci.
2. W skład Kolegium Instytutu Pamięci wchodzi 9 członków.
3. Członkostwo w Kolegium Instytutu Pamięci ustaje wskutek:
 - 1) śmierci,
 - 2) rezygnacji,
 - 3) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo.
 - 4) odwołania przez Kolegium Instytutu Pamięci większością 2/3 głosów z powodu długotrwałej choroby, ułomności lub upadku sił powodujących trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków albo z powodu sprzeniewierzenia się celom ustawy.
4. Kolegium Instytutu Pamięci wybiera ze swojego składu przewodniczącego Kolegium i jego zastępcę na okres roku.
5. Po ustaniu członkostwa, Kolegium Instytutu Pamięci dokonuje wyboru nowego członka na okres do zakończenia kadencji Kolegium.
6. Za wykonywanie zadań członkowie Kolegium otrzymują diety w wysokości określonej przez Prezesa Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, a także zwrot kosztów według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju.

Art. 16.

Prezes Instytutu Pamięci wykonuje swoje funkcje przy pomocy jednostek organizacyjnych Instytutu Pamięci wymienionych w art. 18.

Art. 17.

1. W celu wykonywania zadań Instytutu Pamięci w miejscowościach będących siedzibami sądów apelacyjnych, tworzy się oddziały Instytutu Pamięci, zwane dalej „oddziałami”, zaś w innych miastach mogą być utworzone delegatury Instytutu Pamięci, zwane dalej „delegaturami”.
2. Oddziałem Instytutu Pamięci kieruje dyrektor oddziału, a delegaturą Instytutu Pamięci naczelnik delegatury. Dyrektora oddziału oraz naczelnika delegatury powołuje i odwołuje Prezes Instytutu Pamięci.

Art. 18.

1. W Instytucie Pamięci tworzy się:
 - 1) Główną Komisję Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, zwaną dalej „Główną Komisją”.

- 2) Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów,
 - 3) Biuro Edukacji Publicznej.
2. W oddziałach tworzy się:
- 1) oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, zwane dalej „oddziałowymi Komisjami”,
 - 2) oddziałowe Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów,
 - 3) oddziałowe Biura Edukacji Publicznej.
3. W delegaturach tworzy się wydziały udostępniania i archiwizacji dokumentów.

Art. 19.

1. Prokuratorów Głównej Komisji oraz oddziałowych Komisji powołuje i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci.
2. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3, kierują dyrektorzy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Jednostkami organizacyjnymi, wymienionymi w art. 18 ust. 2 pkt 2 i 3 i ust. 3, kierują naczelnicy powoływani i odwoływani przez Prezesa Instytutu Pamięci.
4. Główną komisją kieruje Dyrektor Głównej Komisji. Dyrektora Głównej Komisji powołuje i odwołuje, spośród prokuratorów Głównej Komisji, Prezes Rady Ministrów na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci. Dyrektor Głównej Komisji jest jednym z zastępców Prokuratora Generalnego.
5. Oddziałową Komisją kieruje naczelnik Oddziałowej Komisji. Naczelników Oddziałowej Komisji powołuje i odwołuje Prokurator Generalny na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci spośród prokuratorów wymienionych w ust. 1.
6. Pracownik Instytutu Pamięci nie może, bez zezwolenia Prezesa Instytutu Pamięci, podejmować innego zajęcia zawodowego.

Art. 20.

1. Pracownicy Instytutu Pamięci, także po ustaniu stosunku pracy, są obowiązani zachować w tajemnicy wszystko, o czym powzięli wiadomość w związku z zatrudnieniem w Instytucie Pamięci.
2. Prezes Instytutu Pamięci określa rodzaj wiadomości oraz kategorie pracowników, którzy mogą je ujawnić ze względu na ich stanowisko służbowe.

Art. 21.

Prezes Instytutu Pamięci oraz członkowie Kolegium Instytutu Pamięci są obowiązani, także po upływie kadencji albo ustaniu członkostwa, do zachowania w tajemnicy wiadomości, do których mieli dostęp w związku z wykonaną funkcją. Nie dotyczy to faktów powszechnie znanych.

Art. 22.

Prezes Instytutu Pamięci może, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zezwolić pracownikowi Instytutu Pamięci na ujawnienie wiadomości, stanowiącej tajemnicę państwową lub służbową oraz na udostępnienie przez niego dokumentów lub materiałów, objętych tajemnicą państwową, określonej osobie lub instytucji, jeżeli zachowanie tajemnicy uniemożliwiłoby wykonanie zadań Instytutu Pamięci wskazanych w ustawie.

Art. 23.

1. Prezes Instytutu Pamięci przedstawia okresowo Kolegium Instytutu Pamięci informację o istotnych sprawach Instytutu Pamięci.
2. Poza innymi zadaniami określonymi w ustawie Kolegium Instytutu Pamięci w szczególności zajmuje stanowisko w następujących sprawach:
 - 1) pełnego przejęcia do zasobów archiwalnych Instytutu Pamięci dokumentów spraw, o których mowa w art. 1 i oceny ich kompletności,
 - 2) ustalania zasad archiwizacji dokumentów przy ich ocenie, porządkowaniu, udostępnianiu, przechowywaniu i administrowaniu,
 - 3) ustalania zasad wglądu w dokumenty oraz zasad ich publikowania,
 - 4) ustalania priorytetów w sprawach wniosków poszczególnych osób i próśb instytucji oraz organów władzy publicznej i innych podmiotów,
 - 5) oceniania polityki ścigania przez Instytut Pamięci przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a),
 - 6) ustalania programów badawczych w zakresie opracowywania działalności organów bezpieczeństwa państwa, a także informowania oraz edukacji społeczeństwa.
3. Kolegium Instytutu Pamięci zatwierdza informację roczną, o której mowa w art. 24 ust. 1.
4. Kolegium Instytutu Pamięci przyjmuje uchwały większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków Kolegium.

Art. 24.

1. Prezes Instytutu Pamięci składa Sejmowi, raz w roku, informację z działalności Instytutu.
2. Informacja, o której mowa w ust. 1, w części dotyczącej bezpieczeństwa lub obronności państwa może być utajniona.
3. Informacja Prezesa Instytutu Pamięci jest podawana do wiadomości publicznej, z wyłączeniem części, o której mowa w ust. 2.
4. Prezes Instytutu Pamięci składa raz w roku, za pośrednictwem Marszałka Sejmu do wyłącznej wiadomości członków Komisji do Spraw Służb Specjalnych, informację o sprawach określonych w art. 38.

Rozdział III

Archiwum Instytutu Pamięci

Art. 25.

1. Nie później niż w terminie 90 dni od dnia utworzenia Instytutu Pamięci, przekazaniu do archiwum Instytutu Pamięci podlegają wszystkie dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, wytworzone oraz zgromadzone przez organy bezpieczeństwa państwa, jego organy więziennictwa, sądy i prokuratury oraz organy bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Obowiązek ten dotyczy:
 - 1) Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, a także akt funkcjonariuszy, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 6 czerwca 1990 r.,
 - 2) Ministra Obrony Narodowej, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wojskowych organów bezpieczeństwa, a także akta funkcjonariuszy tych służb, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r.,
 - 3) Ministra Sprawiedliwości, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wytworzonych oraz gromadzonych przez organy więziennictwa do dnia 31 grudnia 1956 r., dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek wytworzonych lub gromadzonych przez wydział ochrony Centralnego Zarządu Zakładów Karnych i podległe mu jednostki w okresie do dnia 31 grudnia 1989 r., a także akt penitencjarnych osób represjonowanych z motywów politycznych osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych i obozach odosobnienia,
 - 4) prezesów sądów, co do akt spraw, w których wydane przed dniem 31 grudnia 1989 r. orzeczenia zostały następnie uchylone na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego,
 - 5) szefów prokuratur, co do akt spraw, w tym akt podręcznych tych spraw, o których mowa w pkt 4,
 - 6) dyrektorów: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych, co do akt spraw byłej Polskiej Partii Robotniczej oraz byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, dotyczących organów bezpieczeństwa państwa, a także akt organów bezpieczeństwa państw okupacyjnych,
 - 7) dyrektorów: Archiwum Akt Nowych oraz innych archiwów państwowych, co do dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek, o których mowa w pkt 1-5, a przechowywanych w tych archiwach. Przekazanie ich do Instytutu Pamięci następuje na zasadzie użyczenia.
2. Przekazanie akt, o których mowa w ust. 1 pkt 6, polega na dostarczeniu kopii.

3. Obowiązek określonych w ust. 1, pkt 1-5 dotyczy także kopii dokumentów, zbiorów danych i kartotek, niezależnie od czasu ich sporządzenia.
4. Prezes Instytutu Pamięci może, w każdym czasie, zażądać od organów wymienionych w ust. 1, a także od innych instytucji, dokumentów nie przekazanych mu w terminie określonym w ust. 1.
5. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szef Urzędu Ochrony Państwa oraz Minister Obrony Narodowej mogą wykonać dla siebie kopie części akt funkcjonariuszy pozostających w służbie, które powstały w okresach, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 1 i 2.
6. Na wniosek organu wymienionego w ust. 1, Prezes Instytutu Pamięci może wyrazić zgodę na przesunięcie terminu określonego w ust. 1, jednakże nie dłużej niż na 90 dni.

Art. 26.

Do Archiwum Instytutu Pamięci przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowania określonego w ustawie z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz.U. Nr 70, poz. 443), z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie.

Art. 27.

1. Prezes Instytutu Pamięci może, po zawiadomieniu właściwego organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego albo zawodowego, uzyskać wgląd w dokumenty, rejestry, zbiory danych i kartoteki, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zawierają one informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci.
2. Każdy, kto posiada dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, o których mowa w art. 25, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym fakcie Prezesa Instytutu Pamięci.
3. Każdy organ administracji rządowej lub samorządu terytorialnego albo zawodowego jest obowiązany bezzwłocznie wydać Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, posiadane przez siebie dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki, o których mowa w art. 25. Obowiązek ten dotyczy także wydania kopii.
4. Prezes Instytutu Pamięci może zażądać wydania także innej dokumentacji aniżeli wskazana w art. 25, niezależnie od czasu jej wytworzenia lub zgromadzenia jeżeli jest ona niezbędna do wypełnienia zadań Instytutu Pamięci określonych w ustawie.
5. Jeżeli dokumenty, zbiory danych, rejestry bądź kartoteki są niezbędne organowi, o którym mowa w ust. 3, do wykonywania jego zadań ustawowych, można poprzestać na przekazaniu Prezesowi Instytutu Pamięci kopii tych dokumentów.

Art. 28.

1. Każdy, kto posiada dokumenty, zbiory danych, rejestry i kartoteki zawierające informacje z zakresu działania Instytutu Pamięci, jest obowiązany wydać je bezzwłocznie Prezesowi Instytutu Pamięci, o ile nie jest ich właścicielem.

2. Właściciel dokumentów, zbiorów danych, rejestrów bądź kartotek, o których mowa w ust. 1, jest obowiązany do ich udostępnienia Prezesowi Instytutu Pamięci, na jego żądanie, w celu sporządzenia kopii.
3. Prezes Instytutu Pamięci może zwracać się do wszelkich osób lub instytucji zagranicznych o pomoc w udostępnianiu dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek poszkodowanym, jak również do celów edukacji publicznej.

Art. 29.

W zakresie działalności archiwalnej Instytut Pamięci gromadzi, przechowuje, opracowuje i udostępnia dokumenty zbrodni, ukazując fakty i okoliczności losów Narodu Polskiego w latach 1939-1989 oraz informujące o poniesionych ofiarach i wyrządzonych szkodach.

Rozdział IV

Udostępnianie dokumentów przez Instytut Pamięci

Art. 30.

1. Pokrzywdzonemu przez działalność organów bezpieczeństwa państwa należy, na jego wniosek, udzielić informacji o posiadanych i dostępnych, dotyczących go dokumentach.
2. We wniosku, który składa się osobiście, należy umieścić deklarację o statusie wnioskodawcy (pokrzywdzony w rozumieniu art. 6 ust. 1 albo osoba najbliższa w rozumieniu art. 6 ust. 2) oraz podać dane ułatwiające odnalezienie dokumentów. Przyczyna żądania informacji nie musi być podana.
3. Obywatelom państw obcych prawo złożenia wniosku przysługuje na zasadach wzajemności.
4. W wypadkach uzasadnionych stanem zdrowia wnioskodawcy, odbiera się od niego wniosek, o którym mowa w ust. 2, w miejscu jego pobytu.
5. Po złożeniu wniosku, wnioskodawca może ustanowić pełnomocnika dla realizacji przysługujących mu praw wynikających z niniejszej ustawy.

Art. 31.

1. Pokrzywdzonego albo osobę mu najbliższą Instytut Pamięci informuje o istnieniu w zasobach archiwalnych Instytutu Pamięci dotyczących go dokumentów oraz o sposobie uzyskania w nie wglądu.
2. Na wniosek pokrzywdzonego wydaje się mu kopie dotyczących go dokumentów.
3. W kopiach wydawanych na podstawie ust. 2, należy zanonimizować dane osobowe o innych pokrzywdzonych lub innych osobach, chyba że byłoby to technicznie niemożliwe. Przepis ten nie ogranicza prawa pokrzywdzonego określonego w art. 32.

Art. 32.

1. Jeżeli w istniejących i dostępnych dokumentach, w które pokrzywdzony miał wgląd lub otrzymał ich kopie, znajdują się nazwiska funkcjonariuszy lub kryptonimy współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, którzy zbierali lub oceniali dane o nim, lub tych, którzy prowadzili tych współpracowników, to - na żądanie pokrzywdzonego - należy mu podać nazwiska oraz dalsze dane osobowe tych funkcjonariuszy i współpracowników, o ile można je jednoznacznie określić na podstawie dokumentów danego organu bezpieczeństwa. Przepis ten stosuje się również do innych osób, które denuncjowały pokrzywdzonego.
2. Odmawia się podania nazwiska oraz innych danych identyfikacyjnych osób, które udzielały informacji o przestępstwach pospolitych.
3. Na odmowę udostępnienia danych identyfikacyjnych informatorów przysługuje odwołanie do Prezesa Instytutu Pamięci.

Art. 33.

1. Pokrzywdzony ma prawo załączyć do zbioru dotyczących go dokumentów własne uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie. Dane już zawarte w dokumentach nie ulegają jednak zmianie.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 35.
3. Uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie dołącza się do zbioru dokumentów z oznaczeniem ich w sposób pozwalający na ich odróżnienie od dokumentów zgromadzonych przez Instytut Pamięci.

Art. 34.

1. Pokrzywdzony ma prawo żądać, po upływie 7 lat od wejścia w życie ustawy, anonimizacji dotyczących go danych.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie, gdy:
 - 1) inna osoba ma prawnie uzasadniony interes korzystania z tych danych,
 - 2) dane te są niezbędne do badań naukowych,
 - 3) z prośbą o dostęp do tych danych zwrócił się uprawniony organ władzy publicznej.

Art. 35.

1. Funkcjonariusze i pracownicy organów bezpieczeństwa państwa, mogą uzyskać na swój wniosek kopię świadectwa służby albo pracy oraz kopię opinii o służbie albo o pracy.
2. Funkcjonariusza, pracownika lub współpracownika organów bezpieczeństwa państwa, po uprzednim złożeniu przez niego oświadczenia Instytutowi Pamięci o fakcie jego służby, pracy lub współpracy z tymi organami, informuje się, na jego wniosek, o doty-

czących go dokumentach znajdujących się w zasobach archiwalnych Instytutu Pamięci.

Art. 36.

Dokumenty zawierające dane o pokrzywdzonych lub osobach trzecich mogą być, w niezbędnym zakresie i w sposób nie naruszający praw tych osób, wykorzystywane przez organy władzy publicznej oraz przez inne instytucje, organizacje i osoby w celach:

- 1) ochrony dóbr osobistych w postępowaniu sądowym,
- 2) wykonania ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 oraz z 1998 r. Nr 37, poz. 204),
- 3) wykonania ustawy o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne,
- 4) ścigania przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit.a,
- 5) prowadzenia badań naukowych.

Art. 37.

1. Pokrzywdzony może zastrzec, że dotyczące go dane osobowe nie podlegające anonimizacji na podstawie art. 34 ust. 1 i zebrane w sposób tajny w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych organów bezpieczeństwa państwa, nie będą udostępniane w celach badawczych przez określony czas, jednakże nie dłużej niż 90 lat od daty ich wytworzenia.
2. Pokrzywdzony może wyrazić zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych, określonych w ust. 1, wskazanym osobom lub instytucjom, a także na ich powszechną dostępność.
3. Dane osobowe określone w ust. 1 mogą być jednakże przedmiotem prac badawczych, jeżeli:
 - 1) pokrzywdzony albo w przypadku jego śmierci osoba najbliższa, wyrazi na to zgodę,
 - 2) dane odnoszą się do publicznego wystąpienia pokrzywdzonego, jego działalności publicznej lub są danymi osobowymi wymaganymi przez ustawę w związku z pełnieniem funkcji publicznej.
4. Prace badawcze można także przeprowadzić po anonimizacji danych osobowych, o których mowa w ust. 1, w kopiach dokumentów.
5. Dane osobowe określone w ust. 1 nie mogą być wykorzystywane na niekorzyść pokrzywdzonego.

Art. 38.

1. Upoważnieni funkcjonariusze służb specjalnych, w ramach ich zadań ustawowych i po zawiadomieniu Prezesa Instytutu Pamięci, mogą mieć wgląd do danych zawartych w dokumentach gromadzonych przez Instytut Pamięci.
2. Dokumenty organów bezpieczeństwa państwa, jeżeli nie zawierają danych osobowych pokrzywdzonego lub osoby trzeciej, mogą być wykorzystywane przez upoważnionych funkcjonariuszy służb specjalnych w ramach ich zadań ustawowych, jeśli zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa, terroryzmu lub przestępstwie godzącym w porządek konstytucyjny Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariuszy służb specjalnych państw, z którymi Rzeczpospolita Polska jest związana stosowną umową międzynarodową, jeżeli dokumenty te zawierają informację o przestępstwie szpiegostwa lub terroryzmu.

Art. 39.

1. Szef Urzędu Ochrony Państwa lub Minister Obrony Narodowej mogą zastrzec, na czas określony, że do określonych dokumentów nie może mieć dostępu żadna inna osoba poza wyznaczonymi przez nich przedstawicielami, jeżeli jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa. Organy innych służb specjalnych mogą występować z takim zastrzeżeniem za pośrednictwem Szefa Urzędu Ochrony Państwa.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, stanowią wyodrębniony, tajny zbiór w archiwum Instytutu Pamięci i podlegają szczególnej ochronie.
3. Prezes Instytutu Pamięci, na wniosek Ministra Obrony Narodowej lub na wniosek Szefa Urzędu Ochrony Państwa, zatwierdza lub uchyla złożone zastrzeżenie dostępu do określonych dokumentów. Od decyzji Prezesa Instytutu Pamięci Ministrowi Obrony Narodowej oraz Szefowi Urzędu Ochrony Państwa służy odwołanie do Kolegium Instytutu Pamięci.
4. Zastrzeżenie jest objęte tajemnicą państwową.

Art. 40.

Jeżeli Prezes Instytutu Pamięci, w związku z wykonywaniem swoich zadań, stwierdzi, że w dokumentach znajdują się informacje o przestępstwach określonych w art. 1 ust. 2 pkt 2-4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz.U. Nr 30, poz. 180, z 1991 r. Nr 94, poz. 442, Nr 107, poz. 461, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163, Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 59, poz. 269, Nr 106, poz. 496, Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 70, poz. 443), zawiadamia o tym bezzwłocznie Szefa Urzędu Ochrony Państwa. Przepisu art. 304 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

Art. 41.

1. Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci zawiadania pokrzywdzonego o przekazaniu jego danych osobowych innym osobom lub instytucjom w myśl przepisów art. 31, 36 i 37, zawiadamiając go o rodzaju przekazanych danych i ich odbiorcy.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie złożenia przez Ministra Obrony Narodowej lub Szefa Urzędu Ochrony Państwa, Prezesowi Instytutu Pamięci oświadczenia, że zawiadomienie takie zagrażałoby bezpieczeństwu państwa.

Art. 42.

Jeżeli Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci zostanie powiadomiony, zwłaszcza w wyniku postępowania określonego w ustawie o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne, że znajdujące się w dokumentach dane osobowe są nieprawdziwe, to informacje o tym dołącza się do zbioru dokumentów dotyczących danej osoby.

Art. 43.

Postępowanie w sprawach uregulowanych w niniejszej ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej. W sprawach określonych w art. 39 skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego nie przysługuje.

Art. 44.

Informacje uzyskane do celów naukowych i publicystycznych na podstawie dokumentów Instytutu Pamięci nie mogą być wykorzystywane do innych celów ani przekazywane innym instytucjom.

Rozdział V**Funkcje śledcze Instytutu Pamięci****Art. 45.**

1. Śledztwo w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, wszczyna i prowadzi prokurator oddziałowej Komisji.
2. Prokuratorom Instytutu Pamięci w sprawach określonych w art. 1 przysługują uprawnienia procesowe przewidziane dla prokuratora w Kodeksie postępowania karnego.
3. Celem śledztwa w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1, jest również wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w szczególności ustalenie osób pokrzywdzonych.

4. Okoliczność, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego, nie może stanowić przeszkody do realizacji celu, o którym mowa w ust. 3. Po zrealizowaniu tego celu postępowanie umarza się.
5. Do prowadzenia śledztw przez Instytut Pamięci, w tym również do udzielania pomocy prawnej w zakresie przestępstw, o których mowa w art. 1 pkt 1, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.
6. Prokurator oddziału może zaniechać wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć w stosunku do sprawcy przestępstwa, o którym mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, jeżeli dobrowolnie ujawnił on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw wszystkie istotne informacje dotyczące osób współdziałających przy popełnieniu przestępstwa, jak również okoliczności jego popełnienia, o ile informacje te umożliwiają wszczęcie postępowania przeciwko określonej osobie. Odstępując od ścigania sprawcy przestępstwa, prokurator uwzględnia stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu i stopień jego winy oraz rodzaj i charakter przestępstwa ujawnionego, a w szczególności ustala czy możliwe jest ujawnienie w inny sposób sprawców współdziałających w dokonaniu tego przestępstwa, a także ocenia wagę jaką ma ujawnienie przestępstwa dla realizacji zadań Instytutu Pamięci.
7. Prokurator może wszcząć postępowanie w stosunku do sprawcy, którego ścigania zaniechał na podstawie ust. 6 tylko wtedy, jeżeli w toku dalszego postępowania uchylił się on od złożenia zeznań lub złożył zeznania odmienne od tych, które uzasadniały zaniechanie wszczęcia postępowania lub umorzenie postępowania wszczętego.
8. Jeżeli osoba, wobec której ścigania zaniechano na podstawie ust. 6, zostanie wezwana w charakterze świadka, prokurator Oddziałowej Komisji może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy danych osobowych tego świadka, choćby nie zachodziły okoliczności określone w art. 184 § 1 Kodeksu postępowania karnego.
9. W sądowym postępowaniu odwoławczym oraz kasacyjnym występują prokuratorzy Głównej Komisji.

Art. 46.

Prezes Instytutu Pamięci po zasięgnięciu opinii Dyrektora Głównej Komisji, może ujawnić wobec opinii publicznej, a także innym osobom aniżeli wymienione w art. 156 § 5 Kodeksu postępowania karnego, dane osobowe sprawcy zbrodni, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a), jeżeli postępowanie karne nie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku skazującego z powodu wskazanego w art. 17 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania karnego, albo zostało zawieszona na podstawie art. 22 § 1 tego kodeksu.

Art. 47.

1. Dyrektor Głównej Komisji jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tej Komisji oraz Komisji oddziałowych.
2. Polecenia Prokuratora Generalnego inne niż określone w art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 752 i 753, Nr 124, poz. 782 i Nr 141, poz. 944), wykraczające poza za-

kres zadań Instytutu Pamięci, mogą być wydawane prokuratorom Instytutu Pamięci tylko za zgodą Prezesa Instytutu Pamięci.

3. Prokuratorami nadzrędnymi w stosunku do prokuratorów oddziałowych Komisji są dyrektor Głównej Komisji oraz prokuratorzy tej Komisji.
4. Prokurator odwołany z powodu zrzeczenia się stanowiska prokuratora Instytutu Pamięci ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeśli nie ma innych przeszkód prawnych.
5. Uposażenie prokuratorów Głównej Komisji określają przepisy o uposażeniu prokuratorów Prokuratury Krajowej, zaś uposażenie prokuratorów oddziałowych Komisji określają przepisy o uposażeniu prokuratorów prokuratury apelacyjnej.
6. Do prokuratorów Instytutu pamięci stosuje się, w sprawach nie uregulowanych niniejszą ustawą, przepisy ustawy o prokuraturze.

Art. 48.

Prokurator Oddziałowej Komisji wydaje postanowienie o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie zbrodni, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, w terminie 3 miesięcy od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie.

Art. 49.

1. Śledztwo w sprawie o zbrodnię, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, powinno być ukończone w terminie jednego roku. Po upływie 3 miesięcy od daty wszczęcia śledztwa, prokurator prowadzący je składa prokuratorowi nadzrędnemu sprawozdanie z dokonanych czynności. Sprawozdanie takie składa się po upływie każdego trzymiesięcznego okresu śledztwa.
2. Przepis art. 309 § 3 Kodeksu postępowania karnego stosuje się z uwzględnieniem określonego w ust. 1 obowiązku składania przez prokuratora prowadzącego śledztwo sprawozdań z dokonanych czynności.

Art. 50.

Główna Komisja oraz oddziałowe komisje stanowią jednostki organizacyjne prokuratury w rozumieniu umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych.

Art. 51.

1. Do zgromadzenia i kolegium prokuratorów Oddziałowych Komisji stosuje się odpowiednio przepisy o zgromadzeniu i kolegium prokuratury wojewódzkiej, a do zgromadzenia i kolegium prokuratorów Głównej Komisji stosuje się odpowiednio przepisy o zgromadzeniu i kolegium prokuratury apelacyjnej.

2. Przewodniczącego i ośmiu członków Komisji Dyscyplinarnej dla prokuratorów Instytutu Pamięci powołuje na okres dwóch lat Prokurator Generalny w porozumieniu z Prezesem Instytutu Pamięci.
3. Komisja Dyscyplinarna w Instytucie Pamięci orzeka w pierwszej instancji w składzie trzech członków, a w drugiej instancji w składzie pięciu członków. W składzie orzekającym w drugiej instancji nie może brać udziału członek Komisji, który brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia.
4. Do prokuratorów Instytutu Pamięci stosuje się, w sprawach nie uregulowanych niniejszą ustawą, przepisy ustawy o prokuraturze.

Art. 52.

Działalność Głównej Komisji i Komisji Oddziałowych jest finansowana ze środków Instytutu Pamięci.

Art. 53.

Organy wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, organy i jednostki organizacyjne podległe, nadzorowane lub podporządkowane Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Spraw Zagranicznych i Szefowi Urzędu Ochrony Państwa oraz organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane, każdy w zakresie swojego działania, do udzielania pomocy Instytutowi Pamięci w realizacji zadań Instytutu Pamięci, o których mowa w art. 1.

Rozdział VI

Funkcje edukacyjne Instytutu Pamięci

Art. 54.

Instytut Pamięci:

- 1) prowadzi badania naukowe nad zbrodniami i zdarzeniami, o których mowa w art. 1, a także udostępnia zgromadzone dokumenty innym placówkom naukowym w celu prowadzenia takich badań z zachowaniem warunków określonych w ustawie,
- 2) udziela informacji na temat zgromadzonych dokumentów oraz publikuje zbiory posiadanych dokumentów,
- 3) informuje społeczeństwo o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie nazistowskie i komunistyczne oraz informuje o sposobach działania organów bezpieczeństwa państwa,
- 4) upowszechnia w kraju i za granicą wyniki swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania,
- 5) prowadzi działalność wystawienniczą,
- 6) formułuje wnioski dotyczące edukacji historycznej.

Rozdział VII

Przepisy karne

Art. 55.

1. Kto nie będąc do tego uprawnionym, dokumenty lub zapis informacji podlegające przekazaniu Instytutowi Pamięci na podstawie art. 25 i 28 ust. 1 albo będące w jego posiadaniu niszczy, ukrywa, uszkadza, usuwa lub zmienia ich zapis, w inny sposób udaremnia lub znacznie utrudnia uprawnionej osobie lub instytucji zapoznanie się z nimi albo zakłóca lub uniemożliwia automatyczne gromadzenie lub przekazywanie takich informacji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Kto w celu uzyskania informacji, o których mowa w art. 30 ust. 1, podaje nieprawdę lub zataja prawdę co do okoliczności określonych w art. 30 ust. 2, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3.

Art. 56.

Kto publicznie i wbrew faktom zaprzecza zbrodniom, o których mowa w art. 1 pkt 1, podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 3. Wyrok podawany jest do publicznej wiadomości.

Rozdział VIII

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 57.

W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz.U. Nr 20, poz. 101, z 1983 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 50, poz. 262, z 1986 r. Nr 22, poz. 98, z 1988 r. Nr 21, poz. 123, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1991 r. Nr 100, poz. 334, z 1993 r. Nr 1, poz. 1, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, Nr 142, poz. 701, z 1996 r. Nr 36, poz. 350, Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 75, poz. 469, Nr 133, poz. 883) w art. 2 w pkt 2 po wyrazach "Generalnego Inspektora Danych Osobowych" dodaje się wyrazy "Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej".

Art. 58.

W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400, Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się pkt 14 w brzmieniu:

„14) Instytucie Pamięci Narodowej”;

2) w art. 36 w ust. 5 w pkt 1 wyraz „oraz” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazach „Generalnego Inspektora ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „oraz Instytutu Pamięci Narodowej.”.

Art. 59.

W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. (Dz. U. Nr 34, poz. 178, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 141, poz. 943) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 ust 3 po pkt. 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt. 7 w brzmieniu:

„7) Instytutu Pamięci Narodowej - Prezes Instytutu Pamięci Narodowej.”.

2) art. 17 ust 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ministrowie: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Spraw Zagranicznych, Szef Urzędu Ochrony Państwa, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz Szefowie Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta, w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, określają zasady i tryb udostępniania materiałów archiwalnych znajdujących się w podporządkowanych im archiwach wyodrębnionych.”.

3) dotychczasową treść art. 19 oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 o następującej treści:

„2. Właściwym organem w sprawach archiwum wyodrębnionego Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie określonym przepisami ustawy jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej.”.

4) W art. 21 ust. 4 po pkt. 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt. 4 w brzmieniu:

„4) Instytutu Pamięci Narodowej.”.

5) w art. 29 ust. 1 po pkt. 4 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt. 5 w brzmieniu:

„5) archiwum Instytutu Pamięci Narodowej.”.

6) art. 29 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ministrowie: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Spraw Zagranicznych a także Szefowie: Kancelarii Sejmu, Kancelarii Prezydenta i Urzędu Ochrony Państwa oraz Prezes Instytutu Pamięci Narodowej określają organizację podległych im archiwów wyodrębnionych.”.

7) w art. 31 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Zasób archiwalny archiwum państwowego wyodrębnionego, podległego Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej określa ustawa o Instytucie Pamięci Narodowej.”.

Art. 60.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 752 i 753, Nr 124, poz. 782 i Nr 141, poz. 944) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w ust. 1 po wyrazie "prokuratury" dodaje się wyrazy "oraz prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej";
- 2) w art. 6 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Prokuratorami Instytutu Pamięci Narodowej są prokuratorzy Głównej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej oraz prokuratorzy oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej.";
- 3) w art. 23 w ust. 1 skreśla się wyrazy "delegowanych do Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu -".

Art. 61 .

W ustawie z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591, Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 348, Nr 79, poz. 484, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 775 i 778, Nr 133, poz. 883, Nr 137, poz. 926 i Nr 158, poz. 1042) w art. 31 w ust. 3 w pkt 2 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej.”.

Art. 62 .

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 1995 r. Nr 13, poz. 59, z 1996 r. Nr 64, poz. 315, Nr 89, poz. 402 oraz z 1997 r. Nr 79, poz. 484, Nr 96, poz. 589, Nr 121, poz. 770 i Nr 133, poz. 883) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej”;
- 2) w ust. 2 po wyrazach „Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej”.

Art. 63 .

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 133, poz. 883) w art. 2 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazach „Biurze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,” dodaje się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej”.

Art. 64.

Z dniem złożenia przed Sejmem Rzeczypospolitej Polskiej ślubowania Prezesa Instytutu Pamięci stawia się w stan likwidacji Główną Komisję Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytut Pamięci Narodowej. Likwidatora powołuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 65.

Prezes Instytutu Pamięci, powołany na pierwszą kadencję, przedkłada Kolegium Instytutu Pamięci statut Instytutu do zatwierdzenia oraz powołuje organy Instytutu Pamięci przed upływem trzech miesięcy od daty złożenia ślubowania.

Art. 66.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje wyboru Kolegium Instytutu w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 67.

Kolegium Instytutu zgłasza Sejmowi kandydata na Prezesa Instytutu Pamięci na pierwszą kadencję nie później niż po upływie 1 miesiąca od dnia wyboru Kolegium Instytutu.

Art. 68.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje wyboru Prezesa Instytutu Pamięci na pierwszą kadencję w terminie 1 miesiąca od dnia zgłoszenia kandydata.

Art. 69.

1. Zasób archiwalny dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się zasobem archiwalnym Instytutu Pamięci.
2. Mienie dotychczasowej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej oraz komisji okręgowych staje się mieniem Instytutu Pamięci.

Art. 70.

W sprawach nie uregulowanych w niniejszej ustawie a dotyczących zatrudnionych w Instytucie Pamięci Narodowej pracowników naukowych stosuje się przepisy ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194 i Nr 107, poz. 464, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 43, poz. 163, z 1996 r. Nr 41, poz. 175 i Nr 89, poz. 402 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 75, poz. 467 i 469, Nr 104, poz. 661 i Nr 121, poz. 770).

Art. 71.

Do innych pracowników niż prokuratorzy i pracownicy naukowcy Instytutu Pamięci stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400, Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883).

Art. 72.

W sprawach nie uregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr 133, poz. 883).

Art. 73.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytucie Pamięci Narodowej (Dz.U. Nr 21, poz. 98 i z 1991 r. Nr 45, poz. 195) traci moc z dniem złożenia ślubowania przez Prezesa Instytutu Pamięci.

Art. 74.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 6 sierpnia 1998 r.

Cena - 1,11 zł + 22% VAT

